

Uredništvo:
Maribor, Koroška c. 5

Brezplačna priloga „Slov. Gospodarja“

Upravištvo:
Maribor, Koroška c. 5

Marko Kranjc:

Temelji zdravega kmetstva.

Kmetijski stan je najstarejši. Predno je bilo mesto s svojo prilizanostjo, je bil kmet. Njegov rodovnik sega v čase, ko je še kamenita motika rahljala zemljo. Kmet je položil temelje vse kulture. Kmet sme s ponosom reči: »Predno ste bili vi, meščani in trgovci in obrtniki in inteligenca: sem bil jaz. Jaz sem krčil zemljo; jaz sem sejal zrno, jaz sem ustvaril polje, na katerem ste mogli živeti in uspevati vi s svojo obrtjo, s svojo trgovino, industrijo, s svojim procentom, s svojo znanostjo in umetnostjo. Jaz sem nosil bremena tisočletja, tudi za vas, da ste mogli vi razviti svojo kulturo. In še danes oddajamo mi kmetje vam meščanom ne samo telesno poživljenje in zdravje, ampak tudi zdravo, neskvarjeno duševno kulturo. Kmet je neusahljiv vrelec naroda. Kmet iz svojega izobilja daje množice mestom in jih vedno znova dopolnjuje. Gorje vam, če pretrgate niti s kmetom! Ker potem ostanete brez korenine, usahnete in izginete!«

Na čem pa temelji ta telesna in dušna čilost in moč in zdravje kmetijskega stanu? Kateri so temelji zdravega kmetstva?

V božji naravi.

Kmet živi bolj ko katerikoli drugi stan. Narava, priroda je temelj kmetijskemu obstoju. Tiho življenje narave, polno lepote in sprememb, je okolica, ki kmeta obdaja, v kateri dorašča, dela in umre. Med kmetom in naravo ter njegovimi pojavi je tesna duševna vez. Kakor svetniku Asiškemu sv. Frančišku, so kmetu živina, drevo, rastlina, žito in vsa narava bratje in sestre; niso mu le blago, ampak tovariši pri njegovem delu, s katerimi se ljubeznivo pogovarja! Koliko lepih pravljic, krasnih povesti, divnih basni, pripovedk in legend je ustvarila kmečka duša o naravi! Iz narave, ki ga obdaja, črpa kmetijski stan najbogatejšo pobudo in hrano za duha in srce. Ni čudo. V polnosti naravne lepote živi kmet: od jutranje zarje do zadnjega žarka zahajajočega solnca se mu prikazuje božja narava vsak trenutek v novi luči, novem žaru in lepoti!

Najbolj pa je kmet z naravo zvezan po zemlji.

Trdneje nego katerikoli drugi stan stoji kmet na zemlji. Razkava in neznatna in preprosta je zemlja, toda tako imenitna, da vsi zakladi sveta poleg nje izginajo. Neizčrpna zakladnica je zemlja; posoda, ki se nikdar ne izprazni. Mati zemlja! Kmetu je zemlja mati, ki ga včasih kaznuje, pa tudi rahlo boža, pa vedno redi!

Zemlja ustvarja sicer vse, kar človek potrebuje za življenje; toda ne ustvarja tako, kakor človek potrebuje. Kolač ne raste v zemlji. Zemlja čaka na roke; na delo, na znoj kmeta! Zemlja pravi kmetu: »Daj mi; potem tudi jaz tebi dam!«

V trdem delu.

si da zemlja izviti sadove. V delu, ki je težje nego katerikoli drugo, ker uspeh ni odvisen samo od njegovega dela. Kmet dela s silami narave. Ali je kje na svetu delavnica, tako lepa kakor delavnica kmetova pod svobodnim, sinjim nebom? Petje ptic, čisti zrak, krasno solnce pospešuje njegovo delo, osrečuje njegovo srce in dušo. In težko pričakovani dež. Toda nevihta, viseča na nebu, mu naznanja ne samo blagoslov in rodovitnost, ampak mu pretrese tudi srce in sklepa njegove roke k molitvi! Sile naravine so njegov blagoslov, pa tudi njegova škoda. Naravne sile pospešujejo njegovo delo in so mu pomočnice; a naravne sile so mu tudi nasprotnice, ki se mora z njimi boriti včasih na življenje in smrt, da jim iztrga plačilo za svoje delo.

A nele telesne, marveč tudi duševne napore zahteva kmetijsko delo. Angleški narodnogospodarski pisatelj Adam Smith (živel od leta 1723. do leta 1770.) piše: »Nikdar niso mislili, da so tudi za priučitev kmetijstva potrebna učna leta. In vendar poleg lepih umetnosti in svobodnih poklicev dela, ki bi zahtevalo toliko raznovrstnega znanja in izsušenj kakor kmetijsko delo. V vseh brezštevilnih knjigah bi zaman iskali ono znanje, ki ga navadno ima vsak kmet.« In pisatelj Rosegger pravi: »Ako učenjak pove ali zapiše neumnost, se za to živ krst ne zmeni, ostane še nadalje učen mož; če pa kmet napravi neumnost, mu zgnije seno, splēsni zrnje, pogine živina!« Koliko mora kmet in kmetijski delavec znati, se vidi na tem: Kmetijski delavec lahko postane spreten; a industrijski delavec bo zelo težko in redko dober kmetovalec!

In vendar! Ravno borba z naravnimi silami, z usodo, z dogodki, katerih ne more izpremeniti, zvišuje notranjo vrednost kmetovega dela in mu da posebno plemstvo; iz njegove borbe z naravo mu vzraste ne samo kruh, marveč tudi razum in se mu oplemeniti srce, zviša nraavnost, poglubi vera. Nemilo podnebje, trda zemlja ustvarja krepke, trdne ljudi in močne značaje in jim ne dovoljuje mehkužnosti, ki uničuje človeka. Kjer je zemlja radodarnejša ter zahteva manj dela, tam je nevarnost, da breznaporno gospodarstvo vodi k nraavnemu omehkuženju in omehkuženje je smrt kmeta in naroda! Sv. pismo daje ravno kmetijskemu delu najvišjo odliko morebiti ravno zaradi tega: »Ne sovraži težkega dela ne kmetovanja, ki ga je ustvaril najvišji!« (Sir. 7, 16). In naš Gospod primerja svojega nebeškega Očeta kmetu-vinogradniku: »Jaz sem prava vinska trta in moj Oče je vinogradnik.«

Zato kmet visoko ceni in ljubi svoje delo, zvezano s tolikim trudom pa tudi znanjem. Najlepša roka mu je žuljeva. In celo če kmet zboli, mu je najtežje v bolezni, da ne more delati. Zaveda se, da je namen njegovega dela ta, da zopet pridobi izgubljeni raj in njegovo lepoto in rodovitnost; da naj s svojim delom, in marljivostjo odvzame prekletstvo, ki teži naravo; da mater zemljo namesto trnja in osata po njegovem trudu pokrivajo zeleneče livade in valujoča žitna polja. Zaveda se pa tudi dobrih učinkov in koristi svojega dela na telo in dušo in svoj značaj in svojo kulturo.

Kmet ljubi to zemljo, s težkim trudom obdelovano; kmet ljubi svojo kmetijo, svojo domačijo, svoj dom in posestvo. Tu se je narodil, tu je postal velik. Domačija je kos njegovega življenja, njegove duše. In ako je ta zemlja dolge dobe združena z isto družino, ako se podeljuje kmetija od očeta na sina in vnuka, hrani ta dom nebroj spominov; duhovi rajnih bivajo v hiši! Kmet lahko reče: Tu, kjer jaz živim, bodo tudi moji otroci gospodarili, vsaj eden, kakor je tu gospodaril moj oče! Od svoje kmetije in svoje dedovine se težko loči; celo umre na svojem domu lažje. Ta ljubezen do doma dela kmeta močnega. Kmet je močen po svoji grudi, po svoji kmetiji. Ta ljubezen ga veže s preteklostjo in bodočnostjo! Kmetsko delo na domači grudi črpa iz preteklosti in ustvarja za bodočnost. Kmet žanje na poljih, ki jih je napravila rodovitna in plodna dolgoletna marljivost njegovih prednikov, trga sadove z dreves, ki jih je njegov oče in stari oče zasadil; žanje, kar so posejali stari; on tudi seje, česar ne bo žel; na svojem posestvu dela za bodočnost. Kmet dela za svojo

družino.

Zemljo, ki jo ljubi, ki jo obdeluje, noče za se samega. Ampak on potrebuje to zemljo, da more delati in pripraviti kruh in preživljati svojo družino. Kmetija je družinska posest. Kmetova domačija je bivališče njegove družine in ji daje stalnost. Kmetska družina, zdravo, pošteno in srečno družinsko življenje na kmetih je najvažnejši temelj zdravega kmetskega stanu!

V zvezi s to ljubeznijo in vezanostjo s kmetijo, domačijo, z delom in družino je tudi

sosedsvo.

med kmeti. Sosed spada napol k hiši, je z njo zezvan v žalosti in veselju. Sosedje se zbirajo pri krstu in pogrebu in gostiji, obiskujejo se v boleznih, pomagajo si v stiskah, veselijo skupaj, zabavajo se skupaj. Kmet ve, da je »dober sosed velik zaklad!« Isti velja o razmerju do občanov in župljanov, s katerimi jih spaja toliko skupnosti pri upravi občine, šole, cerkve, pri gospodarstvu, združništvu in prosveti.

— — —

V zvezi do doma in domačega kraja, do družine in sosedov in soobčanov, vznika ljubezen do širše domovine, do sonarodnjakov in sodržavljanov.

do naroda in države.

V ljubezni do domačije je vključena ljubezen do naroda in države, ki je kmetu razširjena ljubezen do lastne kmetije. Iz ljubezni do domačije, z njenimi livadami in gozdovi in običaji in navadami, iz ljubezni do te najbližje okolice, počasi in sama od sebe vzraste ljubezen do domovine. Na majhnem prostoru domačega doma, v krogu domače družine in domače vasi zraste prava, pristna ljubezen do domovine. Kraj, kjer se je narodil, kjer se je kmet kot otrok igral, kot mladenič vriskal, kot mož moli in skrbi; domača polja, travniki in gozdovi, domača cerkev, celo pokopališče, kjer počivajo njegovi dragi rajni, ki bo poleg njih tudi on legel k počitku: vse to je kmetu tako drago, da je pripravljen braniti je do skrajnosti. In ker so mu ti kraji dragi, zato mu je draga tudi domovina, katere del so ti kraji. Kmet malo govori o svojem domoljubju, često zarohni čez gospodarje svoje države, a kadar je treba, je prvi in najzvestejši branitelj svoje domovine, ker z domovino brani tudi svojo grudo, svoj dom, svojo družino.

Nazaj v planinski raj . . .

(Povest o bolni slovenskega človeka.)

(Dalje.)

III.

Lepa nedelja je bila, kakor jih nebo le redko poklanja Mariborčanom; vse je vrelo tisto popoldne ven, meščani v smeri proti Kamnici, delavci in drugi pripadniki nižjih slojev pa so izkoristili božji dan, da so pohiteli na obisk k svojcem v bližnji in daljnji okolici. Saj je od pamtveka tako bilo v krasni mariborski globeli, da je propadajoče plemstvo dobivalo vedno nove življenjske sokove od meščanstva, meščanstvo pa se je pomlajalo z okoliško slo-

vensko krvjo in bitjo. Po krvi in pokolenju je bilo v krasnem mestu pod piramido vse slovensko in katoliško; šele pozneje se je pričelo veliko potujčevalno delo, ki je mnoge, ki so prihajali v mesto za kruhom, odtujilo rodni grudi, svojcem in slovenstvu. Pa je na dnu njih duše vendarle vzdrhtavalo nekaj, kar jih je izdajalo, da so slovenske krvi. Če ne drugega, so govorili priimki.

Tudi Martin in Miha sta šla ven proti Limbušu skozi studenski gozd sta jo mahnila naprej proti Bistrici. Ko sta takole korakala in premišljevala v zaupnem prijateljskem razgovoru o tem in onem, sta se približala čuvajnici ob progi, mimo katere je sopihal vlak. Pred čuvajnico je stal

čuvaj in dajal znamenje z zastavico. Mož se jima je zdel znan; ko sta prišla čisto blizu, sta bila prijetno iznenadena: pred njima je stal Hribarjev Franček, s katerim sta skupaj v šmartinski fari v šolo hodila. Franček ju je hipoma spoznal, dasi je poteklo najmanj 12 let od zadnjega svidenja.

»Franček, tu živiš? Kako ti gre? Kdo bi si mislil, da te bova tukaj videla!«

»Meni hvala Bogu dobro; zadovoljen sem. Nekaj sem si prihranil in kupil tistole njivico tamle in tisto livado na desni strani. V hlevu imam kravo in kozo, v hiši pa drago ženko Mico in sinčka Lojzeka. Zadovoljen sem; kaj pa z vaju? Odkod prihajata? Kako je zgoraj pri Sv. Martinu? Oh, lepo je bilo! Srečna sta, da nista bila primorana v svet kakor jaz. No, pa sem se uživel. Moja ženka in sinček sta za mene vse. In tudi domotožje sem že izdavna prebolel. Samo od časa do časa si želim nazaj, vsaj za kratek čas.«

Martin in Miha sta bila v neprijetnem položaju; spogledovala sta se drug drugega, pričakujoč, kdo izmed obeh se bo odločil za odgovor in pojasnilo Hribarjevemu Frančku. Oba sta skoraj istočasno zinila:

»Iz mesta prihajava —«.

»Iz mesta? Gotovo sta šla kaj nakupovat za hišo. Saj vem: v hiši so vedno kakšne potrebe.«

Martinu in Mihi je bilo sila nerodno; pa se je Martin ojunatil in priznal kratko, toda dovolj jasno in razumljivo:

»Hudo je zgoraj, Franček; na boben je prišlo in sva morala tudi midva za kruhom. V usnjarni delava in danes je nanese, da sva jo mahnila v to-le smer. Težko je danes z gruntom. Mariborski nemški meščani in odvetniki pritiskajo na slovenskega kmeta in ga potiskajo z rodne zemlje v mesto.«

Frančeku se je zazdelo, da je v očeh obeh zalesketala solza. Bilo mu je na mah vse jasno in ni hotel z nadaljnjimi izpraševanji vznemirjati obeh svojih nekdanjih tovarišev. Takoj je zasukal razgovor na drugo in dejal:

»Pa pojdiva malo v hišo, da vaju seznanim s svojo Mico in da vidita mojega Lojzeka.«

Stopila sta s Frančekom v hišo; nasproti jima je prišla mlada žena, vsa kakor v skrbi zatopljenja za blagor svojih. Prijazno je pozdravila oba, nato pa pohitela brž k ognjišču, da postreže gostoma s kavo. Dolgo sta kramljala Martin in Miha s Frančekom in Mico. Franček ju je ves srečen peljal po livadi ter mimo njivice, kjer je bil krompir v krasnem cvetu. In tudi na kravo in kozo ni pozabil. Pripovedoval jima je, koliko je bilo treba varčevati in na stran dajati, da sta si prihranila najprej za kozo, potem za kravo, končno za njivico in livado ob progi. Koliko truda in znoja je v tem koščku zemlje.

»Če vršim svojo čuvajsko službo po noči, potem sploh ne grem spat. Umijem se, se malo pokrepčam in grem na

njivico, ali pa pokosim na livadi za kravo in kozo. Če pa imam dnevno službo, potem ležem zgodaj in se dvignem zarana ter grem, da poskrbim za ženko in sinka, kravo in kozo; pa sem navzlic vsemu srečen in zadovoljen. Delo ni bilo zame nikdar muka.»

(Dalje prihodnjič.)

»Nad vsemi občestvi, ki pospešujejo duševni in gmotni blagor človeštva, pa kraljuje Cerkev kot verska družba in srednica med Bogom in človeštvom. Cerkev nadkriljuje visoko vse družbe, ne udeležuje se samo v okvirju države. Preko ozkih mej posameznih držav zajemlje vse občestvo človeštva v božjo družino. Cerkev je v državi, po svojem bistvu in obsegu pa prekaša visoko države.«

»Katoličani se načelno in izključno ne navdušujejo za nobeno državno obliko. Vse so lahko dobre. Glavno so npravne osebnosti, ki ustave v življenje oživotvarjajo. Državna oblika je le bežen izraz trenutne zgodovinske volje narodove. Večno nad ljudstvi kljeta le božji in naravni zakon.«

(Iz novoizišle dr. Jerajeve »Socijologije«.)

Smreka nosi srečo.

(Dalje.)

Na praznik Vseh svetih popoldne so prišli fantje, ki so bili navadni obiskovalci v Rutu, na »prešce«. Minka jim je nanosila na mizo jabolk z orehovim in kostanjevim kruhom. Ko je ponudila tudi Andreju, ki je sedel z očetom ob peči, se je njen pogled za hip potopil globoko v njegove oči. Andreju se je v tem pogledu odprl nov svet, ki mu je bil doslej prikrit. Minka ga še ni nikdar tako pogledala, zato je mislil, da je to le hipno razpoloženje trenutnega čustvovanja; ostal je pri tem njenem pogledu miren in resen, kot da bi se ga ne bilo nič dotaknilo. Vendar je pozorno opazoval Minko, ki se je silila šaliti v družbi; ni se mu zdela tako vedra in živahna kot po navadi. Nekajkrat se je še ozrla za njim, ki se je resno pomenkoval z očetom; ko je videla, da nima za njo toplega pogleda in prijazne besede, je odšla v svojo sobico in se tam razjokala v obupni žalosti, da se Andrej, ki je spoznala, da ga tako ljubi, ne zmeni zanjo. Prišla je do žalostnega zaključka, da hodi v hišo samo zaradi očeta, s katerim razpravljata vedno samo o gospodarskih zadevah.

Od tistega dne se je nekam skalilo razmerje med njima, ki je bilo že prej rahlo, ker sta si imela prav malo kaj povedati. Drugih ni sicer nihče tega opazil ravno zaradi tega, ker sta se zdela vedno nekam tuja drug drugemu; onadva pa sta se čutila, da je med njima nekaj novega, bridkega. — Minka se je s temnimi, skoraj neprijaznimi pogledi ozirala v molčečega Andreja, ker jo je njegova navzočnost in brezbriznost bolela do solz. Andrej je od strani pogledoval deklo in premišljeval, kaj se utegne goditi v njenem srcu. Slutil je sicer, da so se začela njena čustva in njene misli nagibati k njemu, upal je vsaj tako, toda trdno se ni zanesel na to. Minko je štel še za premlado in še neizkušeno v notranjem življenju in v tem novem dekliškem čustvovanju, ki se je budilo v njenem srcu. Ni se zavedal, da je duševno in telesno že krepko izrastla iz otroškega življenja in ni slutil, da je že dolgo prikrivala ljubezen do njega v svojem srcu njemu in sama sebi; zato ni mogel vedeti, da je bil tisti njen topel in globok pogled na popoldan Vseh svetih njena prva, a že jasna in zavedna izpoved njenega mladega in čistega srca. Vse, kar se je godilo v njej, je imel za šele nezavedno iskanje in tipanje novih čustev, ki po njegovem mnenju še niso izzorela v jasno in zavedno spoznanje. Zato je mislil, da je ne sme motiti v tem zorenju in je ne izzivati z odkrivanjem svojih čustev h kakih prenačljivi izjavi; hotel ji je dati časa, da pride na jasno sama s seboj in svojim novim notranjim življenjem. Čas je bežal, ona dva sta se pa mučila s težkimi mislimi. Minka je trpela ob misli, da je Andrej hladen in povsem brezbrizen do nje. Andrej se je bal, da so njeni včasih tako topli in globoki pogledi, ki so se menjali večkrat z neko mračno in bolešno neprijaznostjo, samo izrazi hipnega, menjajočega se čustvovanja, ki je še neustaljeno.

Ni mogel jasno spoznati, da so to hipi, ko ga išče z vsem svojim srcem in potera zopet hipi, ko ob njegovi navidežni brezbriznosti trpi v dno srca.

Kramarjev Alfonz je polagoma prišel do tega, da je opazil Minkine včasih tako mračne poglede, ki so veljali Andreju; zato si je domišljjal, da je Minka skrajno nevoljna na Andreja in so ji njegovi obiski neprijetni. V svoji naduti domišljavosti je tolmačil to v svoj prilog in se še bolj nadelžno slinil okrog Minke; Andreja pa je začel zasmehovati s pogledom in zbadati tudi z besedo.

Približali so se božični prazniki. Andrej je ves čas skrbno opazoval Minko in njeno zadržanje do njega in do drugih. Bil je sicer tudi sam še neizkušen v vsem tem, toda bil je nekaj let starejši kot ona in je tudi veliko čital in veliko mislil, zato je znal trezno soditi. Ko je po svojem opazovanju prišel do zaključkov, ki so se mu zdeli dobri in zanj zelo ugodni, je sklenil, da mora priti z Minko povse na jasno. Sedel je in ji napisal voščilo za praznike; to voščilo se je raztegnilo v veliko izpoved ljubezni. Ni zahteval takojšnjega odgovora, ampak je prosil, naj dobro premisli in presodi sebe in njega, čó ji je prišlo pismo nepričakovano, potem šele naj mu odgovori. Pisal je tako, ker mu je pamet tako narekovala, v srcu pa je z nestrpnim pričakovanjem hrepenel po odgovoru.

Sveti večer je bil krasen. Vse je bilo odeło v zmrznjen sneg; na nebu so lesketale zvezde. Iz oddaljenih hiš in selišč so se ljudje od vseh strani stekali v cerkev. S pevskega

kora je Andrej zagledal Minko, ki je klečala ob Marijinem oltarju in se zdela zatopljena v globoko molitev. Slutil je, da se je v njenem srcu že odločila njegova usoda, in upal je, da mu še nocojšnji večer prinese njen odgovor. Poglobil se je v molitev in zazdelo se mu je, da ni še občutil nikdar v srcu tako tople in sladke pobožnosti. Nekaj čudovito čistega, lepega in radostnega se mu je zdramilo iz vsega čustvovanja.

Po končani polnočnici je iskal priliko, da jo pozdravi. Počakal jo je ob poti, koder je imela iti domov. Kmalu je prišla s svojimi tremi brati. Veselo so se pozdravili fantički z njim, ki so ga imeli zelo radi in je bil enemu celo za birmanskega botra. Minka je komaj izpregovorila tiho besedo pozdrava in voščila in še pri tej ji je glas trepetal. — »Nekoliko vas spremim, da vas ne bo strah skozi gozd in vas volkovi ne snedo!« se je ponudil Andrej.

Junaška žena.

Svet in sveti Duh sta različnega mnenja glede vrednosti ženske. Prvi išče nove žene, drugi pa junaške. Kdo bo našel junaško ženo? vprašuje sv. Duh potom knjige Modrosti. Svet hvali nežnost, lepoto, previdnost, bistroumnost in izurjenost. Knjiga Modrosti odgovarja svetovnemu naziranju: »Goljufiva je prijetnost in prazna lepota; žena, ki se boji Gospoda, ona bo hvaljena.«

Veliko ve povedati zgodovina o egiptovski kraljici Kleopatri in njeni lepoti. Agripino, mater krvoločnega Nerona, hvalijo kot udano mater, kot nevarno spletkarico in nepremagljivo politično moč starega Rima. Zenobija, kraljica Palmire, je kljubovala leta in leta rimskemu orlu. Aspazija je navduševala grške modrijane; klanjal se ji je slavni Perikles. Hypatija je bila znana kot ena izmed najbolj zgovornih mislecev. Ponosna Katarina, kraljica aragonska; nesrečna Marija Stuart iz Škotskega; krvoločna

Elizabeta, angleška kraljica; Izabela Kastiljska, ki je poslala na pot Kolumba; Marija Terezija, avstrijska cesarica in njena nesrečna hči Marija Antoinetta; mogoča Katarina druga, ruska cesarica; Katarina Medičejska; Viktorija, angleška kraljica: vse te ženske so zapisale tako globoko sled v zgodovini narodov, da je ne more izbrisati nihče.

Do danes še ni pozabljeno, kako je končala prelivanje krvi na Francoskem slabotna Charlotte Corday s tem, da je zabodla v srce krvnika Marata. Dvorjanki Komtesa Du Barry in Markeza De Pompadour sta imeli tak vpliv na francoskem dvoru, da se jima je klanjalo ne le plemstvo, temveč celo vladarji evropskih držav. Zgovorna in bistroumna Madame De Stael je bila edina oseba, katere se je bal mogočni Napoleon. Nepretirana je vrsta slavnih igralk in pevk, pisateljic in pesnic, umetnic in prvoborilk za žensko enakopravnost, ki zaslužijo, da zgodovina izgovarja njih imena bodisi s ponosom, ali pa s pomilovanjem. Niti ena izmed njih se ne omenja kot junaška. Božja modrost zahteva več. Ni namreč dovolj, da človek zmaga druge in gospodari nad njimi. Junaštvo, katero omenja knjiga življenja, je ona vrlina, ki da človeku moč, premagati v prvi vrsti samega sebe.

Lep vzgled ženskega junaštva, ki ga je Bog potrdil s čudežnimi deli in Cerkev božja s tem, da je postavila lastnico vrlin na svoje altarje, najdemo najlepše orisan v življenju sv. Monike, matere velikega cerkvenega učenika in škofa v Hippo v Afriki, sv. Avguščina.

Mesto Tagaste leži v severnem delu Afrike, ne daleč od mesta Kartagine. Punski narod, ponosen, močan in podvzet, je bival tam, dokler ga niso podjarmili Rimljani. V začetku IV. stoletja so gospodarili tamkaj rimski naseljenci nad zadnjimi ostanki punskega naroda. Rimljani so se klanjali svojim bogovom, Punci pa darovali še tuintam človeške žrtve svojemu maliku Balu. Mladi Kristusovi cerkvi se je obetala bogata žetev; čim bolj se je razširjala, tem bolj so jo sovražili izumirajoči pagani.

V bogato in ponosno družino plemiča Patricija v mestu Tagaste je prišla v onih dneh dvajsetletna kristjanka Monika »za ta mlado«. Patricij je bil pagan in ravno tako njegova mati, ki je bila gospodar pri hiši. Kmalu je spoznala Monika, da je ona tujka v svoji lastni hiši. Snaha in služinčad so se ji posmehovali zaradi njene vere in njenega strogega življenja. Razvajeni Patricij jo je v začetku zanemarjal, pozneje jo je celo zaničeval in jo zapostavljal cestnim vlačugam, ki jih je vlačil na svoj dom. Vsak ugovor je bil zastonj, ker se je smatrala žena po rimskem zakoniku za lastnino, s katero sme mož postopati po svoji volji.

Edina tolažba mladi ženi so bili njeni trije otroci: sinova Augustinus in Navigius, ter hči Perpetua. Ker sta nasprotovala oče in snaha, seveda nobeden izmed otrok ni bil krščen. Mlajša dva sta bila slabotnega zdravja in podobna materi po obliki in obnašanju. Starejši sin je bil zdrav, poln življenja, močan in bistroumen. Bil je podoben očetu v vsakem oziru, zato tudi njegov ljubljenec. Rastel je kot kopriva; strahu in poslušnosti ni poznal. Oče ga je učil s pogledom in vzgledom, da je mož na svetu zato, da uživa in se veseli življenja, ženska pa zato, da trpi in plaka. Star komaj 15 let, je že krenil po očetovih potih. Materine solze in besede so bile zastonj; njeni roki sta bili zvezani.

Snaha je bila prva, ki je prišla do spoznanja. Počasi je spregledala, kam vede tako pagansko življenje. Iz pogovorov z Moniko se je naučila, da kristjanstvo ni sama vera, temveč tudi veda, ki nosi v sebi skrivnost večnega življenja. Prosila je za sv. krst in njenemu zgledu je sledila tudi služinčad. Ko je zapazil Patricij, da ima sedaj dvoje žensk proti sebi, se je še bolj odtujil domu in iskal zabave v zloglasni družini. Zavedel se je šele takrat, ko sta mu neredno življenje in uživanje izmzgala vse moči. Da reši sina, se je spreobrnil in postal kristjan. Na smrtni postelji je poklical Avguščina in ga skušal spraviti na pravo pot. Bilo je prepozno. Patricij in njegova mati sta šla v grob kmalu eden za drugim. Moniki je ostalo na rokah izčrpano posestvo, dvoje mladoletnih, bolehnih otrok in izprijeni sin Avguštin. Vsi njeni dnevi zanaprej so bili posvečeni delu, da reši izgubljenega sina.

Avguštin je sklenil posvetiti se zakonskemu pravu in govorništvu. Talenta je imel za to dovolj. Šel je v Kartagino in obiskoval tam višje šole in dobro napredoval v znanstvu.

Njegovo življenje pa je bilo vsak dan bolj žalostno. Živel je kot pagan ter postal že kot 16leten mladenič oče nezakonskemu sinu. Vse prošnje matere, da se poroči z žensko, so bile zastonj. Da se iznebi matere, se je podal Avguštin v Italijo leta 383. Spremljala ga je ženska z njegovim sinom Adeodatom.

Pretekla so leta, predno je Monika zvedela, da je njen sin v Milanu, da tam podučuje govorništvo in da ga je priležnica zapustila ter mu pustila na rokah mladoletnega sina. Seveda, Avguštinu vse to ni delalo preglavic. Izbral si je drugo in živel z njo, dokler se je ni naveličal.

V Milanu je živel takrat sodnik Ambrosius. Znan je bil kot najboljši govornik, bil voditelj in obenem škof kristjanske občine. Bal se ni nikogar. Celo cesarju Teodoziju ni dovolil vstopa v cerkev, dokler ni slednji napravil javne pokore za svoje prestopke. Avguštin je slišal toliko o strogosti in svetosti samozatajevanja tega moža, da se je želel seznaniti z njim. Še bolj ga je gnala želja, da čuje najboljšega govornika onega časa. Govori svetega škofa so tako vplivali na Avguščina, da se je začel zanimati za verske resnice. Na Veliko soboto leta 387 je prišel s svojim sinom in dvema vplivnima prijateljema v milansko cerkev in prejeli so vsi štirje - sv. krst iz rok sv. Ambroža.

Delo matere je bilo s tem končano. Zaželela si je s tem počitka v rojstnem kraju. Zadnja leta je preživela v Milanu pri sinu in mu stala na strani v njegovih bojih. Ker je Avguštin sam želel povrniti se s sinom v Afriko, so se vsi podali na pot. V pristanišču Ostia poleg Rima jo je dohitela smrt leta 387.

Avguštin se je povrnil v domovino, prodal posestvo in razdelil ves izkupiček med reveže. Stopil je v duhovski stan in bil postavljen za škofa v Hippo v Afriki leta 396. Celih 34 let je deloval s peresom in besedo za čast božjo. Njegovo najboljšo in najbolj znano delo je knjiga »Confessiones-Izpovedi«, v kateri opisuje svoje duševne boje, pregrehe in spreobrnjenje. Knjiga je posvečena njegovi materi sv. Moniki.

Ni je ženske, ki bi imela spomenik, kot ga ima sv. Monika. Kjer se namreč prebira knjiga »Izpovedi«, tam se vsakdo spominja dobre, pohlevne in pobožne žene in matere, ki je dosegla za sebe in za tri svoje otroke: sv. Avguščina, sv. Navigija in sv. Perpetuo svetniško čast, kot nam pove pisatelj, edinole potom molitve, potrpežljivosti in trdnega zaupanja v Boga. In Cerkev, katero vodi sv. Duh, postavi na svoje altarje le one žene, ki so — junaške.

Žene, matere, ki žrtvujejo celo svoje življenje za to, da privedejo k Bogu tiste, ki so bili izročeni njihovemu varstvu, so one junaške žene, ki zaslužijo ne le čast sveta, temveč tudi priznanje od Boga. Doma se rešujejo najbolj zamotani in težavni problemi; pod domačo streho se igrajo največje žaloigre in rešujejo najtežja socialna vprašanja. Od rešitve teh vprašanj ne zavisi samo časna in večna sreča družine, temveč mnogokrat tudi blagostanje in sreča človeške družbe, kajti blagostanje družbe sloni na blagostanju posameznih družin. Ženska, ki zna reševati domača vprašanja na isti način kot sv. Monika, je junaška žena. — I. P.

Petančič Davorin:

Oder in igra.

Kolike važnosti je za naša društva oder, o tem ni treba veliko pisati. Saj skoro ni društva, ki ne bi priredilo vsako leto vsaj ene igre. Ponekod obstoja v igrah skoro vse društveno delovanje. Veselje do igranja pa je tudi čisto posebna lastnost našega naroda; menda noben narod na svetu ne igra toliko in tako rad kakor slovenski.

Ali ima igra kak pomen? Gotovo. Marsikak kamen je že prinesla k kulturni zgradbi našega naroda. Odersko delovanje je že samo po sebi merilo za kulturno višino gotovega kraja, obenem pa pomaga k dvigu kulture.

Ker ima igra tako važno vlogo v našem kulturnem in društvenem življenju, jo moramo tudi gojiti, prav gojiti. Prav gojiti jo moramo, kajti po mnogih odrih se goji igra radi igre, kar ne sme biti. Večkrat se vprizarjajo samo burke, ki nimajo nobene globlje vsebine. Mnogo se greši, ne samo v izbiri iger, temveč tudi v podajanju. Izbira iger mora biti smotrna, podajanje vlog pa tako, da se bo videlo, da ig-

ramo z vživetjem v igro in vlogo, da ne iščemo na odru sebe, kar bi bilo za moralen uspeh igre usodno. Naj ne bo igra radi nas, temveč mi bodimo radi igre, ko igramo.

Ni se čuditi, da je po nekaterih krajih obisk pri prireditvah tako maloštevilen, če so morali ljudje gledati več let zaporedoma puhle burke, igrane vedno na enako slab način, mogoče celo na slabem, včasih premajhnem odru, vedno z istimi kulisami. Tudi temu, da preide igralcem igranje v nekako navado, je krivo dejstvo, da so igrali v več vlogah zaporedoma na vedno istem pozorišču. Oder sam more biti odločilne važnosti.

Nove dvorane ni mogoče sezidati, ker ni sredstev, tudi za kulise jih ni. Igrali bi pa radi, dobro igrali. Kako si pač pomagati?

Hočem vam, ljubitelji odra, podati v »Našem domu« nekaj misli, kako odpraviti omenjene napake in težkoče pri igranju, najprej glede odra samega in o zasilnih kulisah, nato o igranju, izbiri iger (repertoarju) in načinu igranja (podajanja) in končno o novem lajičnem (ljudskem) teatru.

1. Oder.

Igrali bi radi, pa nimamo odra. Večjo igro bi radi priredili, pa je oder premajhen, kaj narediti? Zgradimo oder na prostem!

Igranje na prostem ni nova zamisel. Že stari Grki so vprizarjali svoje veselo- in žaloigre na prostem. Od začetka kar brez odra, pozneje na lesenih ali zidanih odrih v naravi. Na prostem so se igrale večinoma pasjonske igre v srednjem veku in se vrše še deloma sedaj v Oberammergau-u. Zanimanje za oder na prostem je bilo vedno, posluževali so se ga predvsem na deželi. Čisto nanovo se je dvignilo to zanimanje po svetovni vojni na Francoskem, uresničujejo pa to zamisel nemške mlade igralske družine, ki so nositeljice zamisli novega lajičnega teatra, o katerem pa pozneje. Tudi na Slovenskem ni oder na prostem nekaj čisto novega. Nekatera društva so že preko poskusov. To je kratka zgodovina odra na prostem.

Dalje sledi.

Milostljiva gospa . . .

Stari vdovi je smrt ugrabila sina edinca; starega 22 let. Bil je najboljši in najmarljivejši delavec v celi vasi. Milostljiva gospa, ki je bila lastnica cele vasi, je izvedela o veliki žalosti, ki se je naselila v hiši uboge vdove, in je posetila vdovo ravno na dan pogreba. Našla jo je doma, ko je ravno bila pri obedu in sedela pri mizi sredi borne sobice. Z lahкими enakomernimi kretnjami je donášala žlico k ustom. Ohraz starke je bil mrk in razbrazdan; oči rdeče in natekle toda navzlic veliki boli je sedela dostojanstveno, mirno kakor v cerkvi. — »Moj Bog«, je mislila milostljiva gospa pri sebi, ko jo je gledala srkajočo krompirjevo juho; »na tak-

šen dan ona celo lahko jé!« In se je tedaj milostljiva gospa spomnila, kako je bilo pred nekaj leti, ko je izgubila svojo devet mesecev staro hčerkico; od žalosti je celo odklonila ponudbo, da vzame v najem neko lepo vilo v bližini Petrograda; rajši je celo leto ostala v mestu! — toda ta starke še je krompirjevo juho!

Milostljiva si ni mogla kaj, da ne bi zinila; ni se mogla več vzdržati spričo tega: »Za božjo voljo, ali ti ni bil tvoj n nič pri srcu, da nisi izgubila apetita? Kako moreš ven-

dar jesti krompirjevo juho na dan pogreba? Kar začudila sem!«

»Moj edinec je mrtev«, je odvrnila starka vdova; »sedaj se bliža tudi moj konec. Vzeli so mi glavo z živega telesa. Toda vendar ne morem dopustiti, da propade ta krompirjeva juha: bila je že osoljena.«

Milostljiva gospa je nato samo zmignila z rameni, se dvignila ter odšla . . .

Govorniška šola

Dragi prijatelj!

Tako sva v svojem obravnavanju prišla do važnega vprašanja sestave oziroma razčlenitve govora. Vsak govor si razdeli na tri glavne dele: uvod, jedro in zaključek. Če si govor tako razdeliš, premisliš in izvedeš, potem se ti ne more nič hudega pripetiti. Ščasoma ti bo takšen ali drugačen zasutek govora prešel takorekoč v meso in kri. Vendar je ta razdelitev govora v teku razvoja govorništva šla še dalje, kar je v svrhu čim lažje prisvojitve celotnega gradiva tudi nujno potrebno.

Sam uvod tvori v glavnem trije deli: izhodišče ali začetek govora, prehod k stvari, in razdelitev gradiva, ki ga hočeš v svojem govoru oziroma predavanju obdelati.

Izhodišče ali začetek. Začetek govora in prvi stavki naj bodo v najtesnejši zvezi z vsebino govora. Lahko pričneš morda z Adamom in Evo, če se ti zveza z nadaljnimi izvajanjmi posreči. Če pa količkaj čutiš, da tukaj nekaj ni v redu, potem se brž odloči za drugačen začetek. Ena najnavadnejših napak, ki jo srečujemo pri govornikih začetnikih in na katero bi te še prav posebej opozarjal, da se je čuvaš, je okolnost, da mnogi začetniki govorniki takoj v sami prvi polovici uvoda povedo celo vsebino. To je napačno in za poslušalce, ki morajo potem ves čas isto poslušati, skrajno mučno. V samem začetku se lahko odločiš za dvoje: ali da naglašáš in osvetliš pomen tega, o čemer hočeš govoriti, ali pa smisel sestanka. Lahko navajaš sicer v samem začetku kakšno pripovedko ali prisposodo. Vendar je to kakor omenjeno za začetnika vedno nevarna stvar, ker si kot začetnik še ne moreš biti na jasnem, kakšen odziv bodo povzročila tvoja izvajanja med poslušalci in če bodo pripravljeni slediti tvojim mislim tako kakor si želiš ali predstavljaš.

Vzemimo n. pr., da hočeš govoriti o slovenskem združništvu. Zgrešeno bi bilo, ko bi uvodoma hotel podati zgodovinski pregled razvoja združništva pri drugih narodih. V tem slučaju lahko doživiš, da je uvod desetkrat daljši kakor jedro govora in poslušalci bodo razočarani. V tem slučaju naj bi se začetek uvoda glasil čisto enostavno nekako takole: »Združništvo je pri vseh naprednih narodih igralo odlično vlogo pri dvigu gospodarskih, prosvetnih in нравnih sil. Naj omenjam Nemce, Dance, Čehe in Slovake.« Nekako takšen bi bil torej tvoj začetek. Lahko pa je tudi približno takšen: »Vsak stan potrebuje organizacije; celo pa še v današnjih časih, ko je vse organizirano in združeno, kar »leze ino gre«. Tudi kmetski stan ima najmočnejši življenski naslon na organizaciji. Najmočnejša organizacija, ki jo je ustvarilo slovensko kmetsko ljudstvo, pa je brez dvojbe združništvo.«

Sam prehod je sedaj lahek: V prvem slučaju n. pr. se ti misel nadaljuje sama od sebe: »To koristonosno združno gibanje je zapluskalo tudi ob slovenska tla in našlo tukaj močan odmev. Tako zelo se je usidrilo po naših vaseh in mestih, da je postalo neločljivo z življenjem in trpljenjem našega ljudstva.«

V drugem slučaju pa n. pr.: »Toliko blagoslova je prineslo to združno gibanje v gospodarsko življenje našega slovenskega človeka, da je pod častjo vsakega, ako bi tega združno-gospodarskega gibanja v Slovencih ne poznal.«

Sedaj imaš torej začetek in prehod, sedaj pa sledi navadno razdelitev tvarine, ki jo v jedru govora samega razviješ in razpredeš. Torej nadaljuješ: »Zato hočemo torej

danes približje seznaniti se z našim slovenskim združništvom in sicer s početki tega gibanja med Slovenci, o razdelitvi (nabavljalne, strojne, skladiščne zadruga itd.) in njega razvoju, katere zadruga so pri nas najbolj uspele in o koristih ter napakah, ki so se storile.« Ko si tako podal razdelitev same snovi, preideš k posameznim točkam in torej k samemu jedru govora, o čemer pa hočeva razpravljati prihodnjič.

Vendar bi sedaj, ko ravno govorimo o uvodu govora ter njega razdelitvi, rad obrnil tvojo pozornost na to, da ni, da bi moral tvoj uvod k tej ali oni stvari biti ravno v takšnem smislu izveden. Lahko pričneš tudi s kakšnim izrekom znamenitih slovenskih mož ali podobno. Posebno važna naloga vsakega govornika pa je, da že v uvodu poda svoji misli tako, da povzroči od vsega začetka zanimanje poslušalcev za to, kar hoče povedati. Potem ti bodo prav gotovo vseskozi radi sledili, pa ne samo pri prvem in drugem nastopu, ampak vselej, kadar boš najavljen kot predavatelj ali govornik.

Dalje sledi.

Mi smo fantje

Šentpeterski fantje so priredili v nedeljo, dne 14. febr. v Št. Petru pri Mariboru smučke tekme preko grebenov šentpeterskih goric na 9 kilometerski lepi progji. Prvo mesto si je priboril Rudolf Škamlec, vneti propagator smučarstva med našo kmetško mladino. Pri tekmii so nastopili tudi naraščajniki, ki so dosegli zelo lepe uspehe. Izven konkurence so se udeležili tekmovanja tudi člani SSK Maratona iz Maribora, ki je poslal v Št. Peter močno skupino 50 smučarjev in smučark.

Fram. Tudi framski fantje nočejo zaostati za fanti drugih župnij, zato so si v nedeljo, 14. februarja ustanovili v okviru Prosvetnega društva fantovski odsek. Pristopilo je lepo število zavednih fantov, ki so si izbrali sledeči odbor: Kranjc Ivan, predsednik, Čatorič Martin, podpredsednik, Koren Joško, tajnik, Špurej Ivan, blagajnik, Kranjc Franc, sportni vodja, veleč. g. župnik Rakun, duhovni vodja. — Fantje iz Frama, le korajžno naprej po začrtani poti do cilja — k Božjemu solncu! — M.

Fantom rekrutom. Prišel bo čas, ko boste šli isto pot, ki smo jo šli vsi mi starejši fantje. Vsem vam rekrutom naj bi dal tudi »Naš dom« nekaj na pot. Podal naj bi vam eno smernico, katera naj vam bo kažipot v kasarni. To bi bile tri lastnosti: Poštenost, ubogljivost, vernost. Poštenost je čednost, katera mora krasiti vsakega našega fanta. Saj smo ja doma vsi pošteni, resnicoljubni in zanesljivi. Tako je treba pri vojaki. Bodi odkrit in pošten skoz in skoz, fant na pravem mestu. Pazi se, da ti tega fantovskega bisera ne bodo ukradli drugi nepošteni fantje. Vernost je pa lastnost, katero nam da na pot naša mati sv. Cerkev. Ne smemo pozabiti, dragi fantje, da je vera življenje, da je vera veselje in tolažba. Vsak fant vojak mora svojo krščansko prepričanje držati, ostati trden kakor steber in nikdar se ne sramovati svoje vere. Vero mora pokazati vojak kakor v posameznem življenju, tako v skupnem vojaštvu, tako na bojnem polju, ko se ne sme nikdar izneveriti zastavi in kralju. Spominjam se molitve v kasarni. Zvečer pol 8 ura, solnce je istočasno zahajalo. Vojaška godba je igrala fanfaro, vsi smo bili na krugu, celo jezero glav. Na komando kape skinili smo se odkrili, vsi se pokrižali in molili očenaš. Fantje, to je trenotek, ki človeku šine globoko v dušo in srce...

Te tri lastnosti izpolnjuj in ne bo ti hudo. Kajti ako vsak posameznik žrtvuje, potem cela družba napreduje. Če pa ni žrtev je pa slabo, je gorje. In kakor ni slabih časov kriv čas sam, tako tudi ne bo kriva kasarna, če bo tebi vojaško življenje gorje. Ako izpolniš vse svoje dolžnosti si srečen in zadovoljen, obenem te bodo tudi tvoji predpostavljeni veselili. Nikakor se ne daj uplivati od ničvrednih fantov, ki pokvarijo tvoj značaj in ti ukradejo ideal, tvoje naj-

večje imetje. Opazuj okolico v kasarni, vojaške doživljaje si zapomni in napiši. Bodi vseskozi hraber telesno kakor duševno. — Jakec B.

Mladi gospodar. Ne bo odveč, ako se v našem listu pogovorimo o tem, kako si zamišljamo gospodarstvo mi mladi, ako izmenjamo par misli, novih smernic, po katerih bi si kot bodoči gospodarji uredili svoje gospodarstvo. Da mora naš kmet v teh težkih dneh iskati nova pota, nove vire dohodkov, če hoče vzdržati, o tem ni dvoma. Tudi naši očetje iščejo novih potov (na primer hmelj), v koliko jih pa tudi hodijo je pa drugo vprašanje. Prvi voz, katerega moramo najprej razvozlati, je vprašanje, kako in pod kakimi pogoji naj bi kmetski sin prevzel gospodarstvo od očeta. Koliko mladih kmetijskih gospodarjev je to vprašanje že strlo in gospodarsko uničilo in dosti jih bije z njim boj celo življenje. Cilj skoro vsakega kmetskega sina, ki prevzema gospodarstvo, je, da si poišče bogato nevesto. Da pa bogastvo v zakonu ni vse, o tem se lahko sami prepričamo, če malo pogledamo okrog. Zato se mora pač vsak dobro paziti, da ne prevzame posestva za previsoko vsoto, ki bi jo pozneje le težko plačeval, in da si ne nakoplje na posestvo prevelikega dolga, kajti tudi za mladega, neizkušenega gospodarja velja rek: »Dolga se boj kot samega vraga, dokler ga moreš, ga goni od praga!« Za v bodoče pa je naloga vseh nas mladih, da izvojujemo postavno zavarovanje dot, ali da vsaj sami neobvezno to delamo. Zavarovanje za življenje in doživetje je brez dvoma najboljši način štednje in varčnosti v vseh poklicih. Če zavarujemo na doživetje majhnega otroka, mu s tem na najlažji način začnemo skrbeti za doto, ki bi jo pozneje le s težavo spravili skupaj. Od vseh številnih panog našega kmetijstva je zlasti sadjarstvo ena tistih, katere bodoči gospodar ne sme prezreti in od katere more pričakovati lepe dohodke. Seveda pa je treba pri tem skrbno izbirati prvovrstne sorte, kajti sadja pač ne bomo pridelovali za mošt, temveč zato, da s svežim sadjem zadovoljimo tudi najrazličnejše konsumente. Tudi glede živinoreje naši očetje posebno veliko greše. Brez vsake izbire in smotrene reje puste živinče, da raste in se razvija tjavendan. Ustanavljajo se sicer prepotrebne živinorejske zadruge, ki pa bolj slabo uspevajo. Dolžnost vseh mladih gospodarjev je, da jih povsod spravijo k živahnemu delovanju. Kajti potje dela, ki te zadruga čaka, je res nepregledno. In še to: Čeprav sem načelno nasprotnik vsakega dolga, ki ni uporabljen v take svrhe, da bi se obrestoval in zraven nosil dobiček, bi vseeno svetoval vsakemu mlademu gospodarju, da, če drugače ne more, naj si najme posojilo in si omisli gnojnično jamo in uredi gnojišče. Kajti naši travniki trpe tako pomanjkanje hrane, da je neodpustljivi greh, da nam gnojnica po jarkih odteka in se kvari hlevski gnoj. Seveda bi bila tudi velika napaka vsako zadolževanje za kakšno zidanje ali popraviljanje gospodarskega poslopja ali gospodarskih strojev. Mladi gospodar bo moral pač misliti na ustanovitev kake strojne zadruga ali skupne nabave in uporabe strojev, kajti dobro gospodariti brez strojev je danes nemogoče. Dobro se bo moral organizirati naš bodoči kmetski rod, če bo hotel, da se v težkem gospodarskem boju vzdrži na površju. Skupna prodaja vseh pridelkov, skupno nabavljanje vseh potrebščin, to misel mora najprej udeleжитi naš fant. Saj le na domači zemlji zori za njega sreča. Prav tako kot poje pesem:

»Sreča Te išče, um Ti je dan,
našel jo boš, ak' nisi zaspal!«

(Vabim vse fante, da k tem besedam povedo svoje mnenje ali drugače kaj svojega povedo, kajti razprave o teh predmetih so za vsakega bodočega gospodarja življenjskega pomena.) — ar.

Fantovski krožek Sv. Križ pri Rogaški Slatini. Tudi mi se hočemo oglasiti v koticu »Našega doma« in si izprašati svojo dobro in slabo vest. Oni nesrečni dogodek, ko je prišel volk med slovensko krščansko mladino z namenom, da jo pogoltno, je šel mimo nas. A zdramili smo se, začetku smo kar tako brez stebra pomagali uprizarjati dramatične prireditve treznostnemu društvu, dekliški zvezi in tako naprej, dokler si nismo meseca julija lanskega leta osnovali svoj krožek. Že lanskega tečaja se je udeležil član sedanjega krožka. Žal, se pa nismo mogli udeležiti letošnjega prosvetno-sportnega tečaja. Ima tudi splošna kriza vme-

besedo. Br. Sajko je tudi obiskal mariborski športni tečaj lansko leto, isti je sedaj v Zadrugi šoli v Ljubljani. Uprizorili smo »Razvaline življenja« dvakrat z izrednim uspehom; tukaj so naši igralci pokazali svoje zmožnosti. Dobiček druge predstave smo naklonili revnim učencem brezposelnih steklarjev tukajšnje steklarne. Tudi pri nabiranju sadja za trboveljske otroke in za dijaško-semenišče nismo bili zadnji. S tem smo pokazali, da imamo tudi čut za socialne reveže. Imamo še na programu dve igri, po možnosti tudi akademijo. Zborujemo na 14 dnevni sestankih z menjajočimi predsedniki, zapisnikarji, deklamatorji in govorniki. Obravnavali smo knjigo »Stori to!«, sedaj pa papeževo okrožnico. Mislimo na tekme, a tekmecev ni. Sami smo tukaj v rogaškem in šmarskem okraju. Šmarčani, Kostrivničani in Rogačani vstanite! Vzbudite se, vrlji fantje! Mar spite? To ni lepo. Na plan! Na delo! In še vi fantje Stoperčani, Žetalcani, Šentflorjančani, Zibičani, Šentpeterčani in Sv. Emčani, vstanite! Spanja je dosti, čas potrebe je tu, da stopite v krog. V krog poštenih, neustrašenih slovenskih fantov, katerim je za simbol križ, Marija, baklja goreče ljubezni do vere in domovine, simbol zveze pravega viteškega življenja in simbol knjige, ljubezen do krščanskega čtiva in krščanske prosvete. Fantje, to so naši cilji, za temi moramo neustrašeno na plan. Naj nas ne bo sram Marijinega imena, Križa ali vstopa v krščansko organizacijo. Fantje Križevljani, to tudi Vam velja! Oni strah pred ljudmi naj izgine. Mora izginiti! Slovenski fant mora biti značaj, jeklen značaj. Vemo, da seje sovražnik ljuško med žlahtno zrnje, pa to naj nas ne moti. Le kadar bo slovenska mladina vzgojena po krščanskih načelih, le takrat bo naša domovina srečna in zadovoljna. K temu pa moramo pomagati vsi, posebno pa mi fantje. Torej fantje na korajžo, tekmuje z nami; tvarino dobite pri Prosvetni zvezi, Maribor, Aleksandrova cesta 6. Še enkrat, fantje, vzdramite se, ustanovite si v prosvetnih društvih svoje fantovske krožke, tako da bomo imeli prihodnje leto že Slomšekovo okrožje. K temu nam pomagaj Bog in Marija. Bog vas živi, fantje. — Vaš Levko Vostner.

Za smučanje vlada tudi pri nas precejšnje zanimanje ter ni dvoma, da bo še vedno večje, ker sedaj je to takorekoč šele v povojih. Z veseljem smo brali v 2. številki »Našega doma« članek R. Škamleca od Sv. Petra pri Mariboru, v katerem vabi na smuk. Letošnja zima ni ravno najbolj »naklonjena« temu športu, vendar nekoliko se pa že da trenirati. Zato tisti, ki že imate skušnje v tej »stroki«, le napišite še kaj v naše glasilo o tem. — Franjo.

Marija Snežna. Ste bili že kdaj pri Mariji Snežni? Najbrž še ne. Pa tudi od Marije Snežne še dosedaj ni bilo nič slišati, kakor da bi pri Mariji Snežni ne bilo fantov. In vendar so, pa še fantje. Ob priliki ustanovnega občnega zbora Prosvetnega društva, v nedeljo 31. januarja smo si ustanovili tudi fantovski krožek, v katerem se bomo izobraževali ter pripravljali za poznejše življenje, da bo vsak izmed nas res na svojem mestu. V odboru so sami mladi, navdušeni fantje, ki jamčijo, da bo marijasneženski fantovski krožek vedno zelena veja na stebelu naše mladinske organizacije. — Janko.

Hoče. Tudi hoški fantje nočemo biti zadnji v vrsti katoliških organiziranih fantov. Ko smo videli, kako se v drugih župnijah zbirajo fantje v fantovskih odsekih, smo dobili korajžo tudi mi ter si dne 24. januarja ustanovili fantovski odsek. Korajže je med našimi fanti dovolj, upamo, da bo tudi dovolj vztrajnosti. V nedeljo, dne 24. januarja sta prišla k nam predavat urednik dr. Fran Vatovec in Mirko Geratič, nakar smo si v okvirju domačega prosvetnega društva osnovali fantovski krožek z vrlimi fanti odborniki na čelu. — Jože.

Kako se gibljejo naši fantje . . . Bo rekel morebiti kdo, za pečjo sedijo, pa čakajo, da jih pomladno solnce zvabi ven izza tople peči. Krivico bi delal našim vrlim fantom, če bi jim očital, da se ne upajo pokazati na svetlo. Prav marljivo so ponekod, zimski čas jim je čas priprave za vsestranski umski in duševni napredek. Če ravno ne obešajo vsega na veliki zvon, vendar pa skoraj povsod obdelujejo snov, ki je predpisana za prosv. tekme. Ponekod, kjer je teren za to, se vadijo v smučanju, zopet drugod, na primer v Kamnici, pri Negovi in v Št. Janžu so vam

pokazali svoje zmožnosti. Marljivo delujoči odsek pri Sv. Benediktu je pokazal vzorno skrb za vojake-novince z rekutnim tečajem, ki se vrši že skozi cel januar, vsak torek v tednu. — Ob priliki svojih obiskov pri posameznih odsekih, sem spoznal, da je v naših fantovskih odsekih mnogo življenja, mnogo volje za delo. Ne razne zapreke, ne nasprotstva, nič ne more ustaviti naše mladine. Z vsa silo si utira pot do srečnejše prihodnosti. Oprta na granitno podlago krščanskih načel neustrašeno zre v prihodnost, pripravljena na vse. Zaveda se svojega poslanstva in svoje odgovornosti. V fantovskih odsekih zori nov rod, pripravljen doprinesiti tudi največje žrtve za zmago dobre stvari, rod, ki ne pozna malodušnosti in oklevanja, ampak svest si svojega zvanja moško stopa na plan. — Mirko.

Slovensko deklet

Šoštanj. Poročilo o delovanju tukajšnje Dekliške zveze v letu 1931. Zveza šteje 125 članic. Priredila je v preteklem letu 10 poučnih sestankov, na katerih je bilo 17 govorov. V teh so predavateljice posvečale največ pozornosti zglednemu življenju in dobremu gospodinjstvu, č. g. voditelj pa vzgoji. Zveza je skrbela, da je dekletom nudila poleg pouka tudi razvedrilo; zato smo večkrat uprizorile šaljive prizore, vmes pa zapele lepe narodne pesmi. V nedeljo, dne 24. januarja 1932 se je vršil občni zbor, na katerem je bil izvoljen večinoma stari odbor. Draga dekleta! Za nami je naše delo v letu 1931. Dale smo račun svojega delovanja; navzele pa smo se tudi novega poguma in veselja za Dekliško zvezo! Držati se je hočemo zvesto pod vodstvom našega dobrega in požrtvovalnega voditelja č. g. Franca Časl. Dekleta pa, ki ste v odboru, veselo vsaka na delo! Ako bo sleherna vestno vršila svojo odborniško nalogo, se bo število naših članic kmalu podvojilo, in duh izobrazbe in srčne omike bo prepojil vsa mlada srca po vsej šoštanjski okolici. — Ob tej priliki prijazno vabim k našim sestankom vsa tista dekleta, ki še niso v Dekliški zvezi. Pridite, da se spoznamo, da se združimo v močno četo, ki bo neuklonjena kljubovala vsem pogubonosnim navalom modernega poganstva. Oklenimo se naših katoliških časopisov, zlasti »Našega doma« in »Vigredi«. Naj bi ne bilo v Sloveniji mladenke, ki bi ne čitale teh dveh mladinskih listov. Pristrčno pozdravljene vse vnete zvezarice, vse pridne plevilke in sejalke dekliških gredic. — Bog živi! — Predsednica.

Dobre knjige

L'Eremita, »Kako sem ubila svojega otroka.« V zbirki Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani je izšla knjiga pod gornjim naslovom; cena knjigi je 45 Din, broširana 35 Din. Segajte po novi knjigi in prečitajte si jo. Naroča se lahko tudi pri knjigarni Tiskarne v Cirila, Maribor, Koroška c. 5.

Novo »Socijologijo« je napisal ter izdal neumorni prosvetni in znanstveni delavec dr. Josip Jeraj, bogoslovni profesor v Mariboru. V samonikli, izčrpni ter temeljiti obliki ter opirajoč se na najnovejše izsledke družboslovne znanosti je zajel vsa najbolj pereča socialna vprašanja na 188 straneh ter jih s strokovnjaško in pregledno metodo obdelal tako, da ne more nikdo preko njegove knjige, ki hoče biti točno uveden v mnoštvo socialnih in državnih vprašanj, ki trkajo danes na vrata. Vsem našim prosvetnim delavcem bo dobrodošla. Cena znaša samo 27 Din s poštnino vred. Knjiga je izšla v samozaložbi ter se naroča pri piscu: Maribor, Gledališka ulica 2. Knjigo prav toplo priporočamo!

Za hšalo in za res

Dopolnilna uganka.

Slavko.

Mi — emo na — iz — ot i — prev —, — ad — ami smeh —
s — dan — pošt — e bis —, res — j — ar na — zlo — guje
— ica. — Namesto črt vstavi sledeče: prej, n, n, lja, ica,
gr, zm, n, e, ar, ost, er, e, ž, d, obo, zma, prav, nica, j.

Zagonečen nap. s.

Slovenjegoriški.

* VE — KA — SRE — JE — ČLO — KA — GRE — ŠE
NE — CEN — JE — VEČ — MO —
LI — NE — ČE —
PA — SRE — BOLJ — ŠI — ČE — VE — ZA — ČA — NE — LI *

Sestavnica.

Nace Č . . .

oudij, eliat, seave, segnuv, gamau, slsuv, proji, alblo,
v. apis, nifik, egkaš, onrnt, ujccl, ithmč, dnere, arnuk, elčož,
mnjje, g. !šov, omlad. — Ključ za rešitev: Vsaka skupina
ima 5 črk: srednja, ki je debelo tiskana, služi samo kot
ključ. Odbirajo se po abecednem redu. Začne se torej pri
skupini a. Najprvo se vzameta zadnji črki iste skupine, po-
tem prvi dve. Podobno se postopa pri skupini b, c itd.

Zlogovnica.

Nace Č . . .

V — ls — vo — vo — jo — ka — mo — n — Ivo — n
— ec — km — il — meč — ano top — gob — vz — ima!
Rešitev ugank je poslati najkasneje do 12. marca.

Rešitev ugank v februarški številki:

Konjiček: O, vdova tožna, zapuščena, ti mati toliko si-
rot, s krvjo, solzami napojena, ki bol poznaš, le nič dobrot.
Oj, mati vdanega ti sina, oj zlata mati — domovina. (Simon
Gregorčič.)

Križ: V tem znamenju boš zmagal.

Dopolnilna uganka: Kdor ne ljubi svojega brata, kate-
rega vidi, kako more ljubiti Boga, katerega ne vidi.

Vse so rešili: Ignac Čeh, Sv. Anton v Slov. gor.; Lovro
Jan, dijak, Maribor; Črnec Franjo, dijak, Maribor; Pitte
Julij, Sv. Venčesl. pri Slov. Bistrici; Ela Cencelj, Tremerje;
Franjo Zaleznik, Savina; Franc Mohorič, Brezen pri Vita-
nju; Jug Franjo, Studenci pri Mariboru; Jernej Kladenšek,
Zadobrovec; Jožef Novak, Banovci; France iz Ksaverija;
Martin Obrhan, dijak, Hardek; Jožef Mlakar, Češnjica; Fran
Sodja, Jereka, p. Boh. Bistrica; Avgust Vršič, Mihovci;
Ludvik Bergant, Sv. Lenart nad Škofjokoloko.

Po dve uganki so rešili: Franjo Soko, Sv. Anton v Slov.
gor.; Par Janez, Sv. Anton v Slov. gor.; Janez Slavinec, Sla-
mnjak; Marija Mikulič, Dolga vas; Pozeb Marija, Tepanje.

Po eno uganko so rešili: Ana Jaušovec, Litmerk; Vero-
nika Glinšek, Zg. Hudinja pri Celju; Anica Arzenšek, Voj-
nik; Matilda Šolar, Drazgoše; Kač Karel, Sp. Ložnica; Kur
Franc, Negovski vrh; Kaučič Konrad, Radvenci; Ribič Jo-
žef, Pekre.

Jožek iz Ogeč: Rešitev uganke se ti ni posrečila, toda
ne izgubi korajže, morebiti se ti bo pa drugače.

Za nagrado so bili izžrebani: Pittl Julij, Sv. Venčesl. pri
Slov. Bistrici, in Jug Franjo, Studenci pri Mariboru.

Ugankarjem! Naš ugankarski krog se je začel širiti.
Prav je, da marljivo rešujete uganke ter si krajšate zimske
večere. Toda pošiljajte tudi novih ugank, da bo kaj izbire.
Kje pa ste stari ugankarji in ugankarice? Ali vas je vse
pust pobral v svojo malho?

Nace od Sv. Antona: Hvala za pošiljatev. Bom ob pri-
liki porabil. Se še nadalje priporočam tvoji »fabriki«!

Perzijske pripovedke.

Grbavec. Vprašali so grbavega človeka: »Kaj bi hotel
rajši, da bi bil tvoj hrbet raven, ali da bi bil hrbet drugih
ljudi kriv, kakor je tvoj?« — Odgovoril je: »Rajši bi hotel,
da bi bil hrbet drugih ljudi kriv, da bi jih potem lahko jaz
gledal z ravno takim pogledom, kakor oni sedaj mene.«

Oslovsko breme. Nekega dne je šel padišah s svojim
sinom na lov. Ker je bilo zelo vroče, sta naložila svoja loka
na pleče norca. S smehom je rekel padišah: »Ti nosiš bre-
me enega osla.« — »Ne enega, ampak breme dveh oslovov
je odvrnil norec.

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

v Ljubljani, Dunajska cesta 17

sprejema: v požarnem oddelku: zavarovanja vseh poslo-
pij in premakljivih predmetov, ki se poškodujejo po og-
nju, streli in po eksploziji svetilnega plina, cerkvene zv-
nove proti razpoki, steklo in zrcala proti ubitju po znatno
nizkih cenah; v življenjskem oddelku: zavarovanje na do-
živetje in smrt v vseh sestavah, zavarovanja na otroško
doto, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi
pogoji.

Podružnice: Sarajevo, Vojvode Stepe obala 42; Zagreb, MI-
hanovičeva ulica 2; Celje, Cankarjeva ulica 4; Split, Ulica
XI. puka 22; Beograd, Dečanska ulica 27. Ceniki in poja-
nila z obratno pošto brezplačno. Zanesljivi posredovalci
se vedno sprejemajo.

Kmetovalci!

**Gnojite z apnenim dušikom, s tem najbolj cenim
učinkovitim in rentabilnim dušičnim gnojilom
domačega proizvalca!**

**Z apnenim dušikom ne dajemo zemlji samo du-
šika, marveč tudi apna.**

**Tudi žlahtna vinska trta je za apneni dušik prav
posebno hvaležna.**

Navodila o načinu uporabe,
o potrebnih količinah, o
rentabilnosti, dobaviteljih,
uspehih in cenah apnenega
dušika daje proizvajalec:

Tvornica za dušik d. d. Ruše

pošta Ruše pri Mariboru.

V tej tvornici se tudi dobiva mešanica

„Nitrofoskal Ruše“,

napravljena na poseben patentiran način iz
gnojil:

apneni dušik + kaljeva sol + superfosfat.